

РАДІООНКОЛОГІЯ В РЕГІОНАХ

Житомирська область

Головний лікар Житомирського онкодиспансеру Б.М. Гуля

Житомирський обласний онкологічний диспансер — це багатопрофільний медичний заклад, заснований у січні 1947 року. Спочатку диспансер свого ліжкового фонду не мав (розміщувався то в обкомі Червоного Хреста, то в обласній лікарні).

Нарешті в 1951 році онкодиспансер отримав приміщення, де було розгорнуто стаціонар — спершу на 15 ліжок, а потім на 40, встановлено рентгенодіагностичну та рентгенотерапевтичну апаратуру. В 1955 р. в ООД з обласної лікарні були передані апарати променевої терапії. Ще в 1949 р. при диспансері організована патогістологічна лабораторія. За три роки з метою наблизити онкологічну допомогу до населення в Бердичеві було організовано онкологічний диспансер на 35 ліжок з хірургічним блоком та рентгенотерапевтичним відділенням. Того ж року було відкрито кабінет глибокої рентгенотерапії в Новограді-Волинському.

У вересні 1964 р. Житомирський ООД переведено до новобудови типового онкодиспансеру зі стаціонаром на 240 ліжок.

Нині у складі ООД працюють такі відділення: диспансерне, хірургічне, мамологічне, гінекологічне, радіологічне, хемотерапевтичне, па-

тологоанатомічне, а також рентгенкабінет, клінічна, цитологічна, імунологічна лабораторії. Штат онкодиспансеру налічує 54 лікарі та 126 середніх медпрацівників.

Радіологічна служба Житомирської області представлена тільки одним радіологічним відділенням, розташованим у Житомирському ООД. «Активні» ліжка для терапії онкозахворювань закритими та відкритими радіонуклідами відсутні. Лабораторії радіонуклідної діагностики в області немає.

Для хворих, які отримують дистанційну променеву терапію, є 60 ліжок у радіологічному відділенні.

Для проведення дистанційної променевої терапії в Житомирському ООД використовують 4 апарати гамма-терапії (2 дистанційних АГАТ-Р1, 1990 р., АГАТ-Р1, 1999 р. введення в експлуатацію), 1 внутріпорожнинний (АГАТ-ВУ, 1991 р.), 1 брахітерапевтичний Gamma Med Plus, 2005 р. введений в експлуатацію) та 1 апарат короткофокусної ікс-терапії.

Треба відзначити, що за програмою «Онкологія» наприкінці 2005 р. Житомирський ООД отримав новий апарат виробництва Varian Medical System — Gamma Med Plus, однак на сьогодні цього недостатньо. Матеріально-технічна база радіологічного відділення потребує оновлення. Так, гамма-терапевтичний апарат АГАТ-Р1 (№ 61) перевищив ресурс роботи майже в 4 рази, потужність джерела Со-60 (апарат АГАТ-ВУ) надзвичайно низька — минуло 7 років з моменту останньої перезарядки джерела.

Проведення променевої терапії забезпечується кваліфікованим медичним персоналом. У 2007 р. Житомирський ООД отримав ліцензію на здійснення діяльності з використанням джерел іонізуючого випромінювання та був акредитований на вищу категорію.

Перевірку радіаційно-фізичних параметрів пучка випромінювання дистанційних гамма-терапевтичних апаратів проводила щорічно вимірювальна лабораторія іонізуювальних випромінень Інституту онкології.

Наявна та в робочому стані дозиметрична апаратура для здійснення клінічної дозиметрії (клінічний дозиметр 27012 — 1978 р. вип. та РТW-Unidos — 2005 р. вип.), поточного дозиметричного контролю (ДРГ-01Т, СРП-68-01, ДРГ05М, ДП-5Б). Прилади для дозиметричного контролю перевіряє Житомирський державний центр стандартизації, метрології та сертифікації.

Медичний персонал категорії А радіологічного відділення (38 осіб) охоплений індивідуальним дозиметричним контролем, який щоквартально проводить Центральна лабораторія радіаційної гігієни медичного персоналу на базі ДУ «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМН України» (Харків) з використанням термолюмінесцентних дозиметрів ДТУ-01. У відділенні працюють 10 лікарів-радіологів переважно I та вищої категорії, інженер-радіолог та інженер-дозиметрист. Штат радіологічного відділення укомплектовано повністю.

Контроль за виконанням вимог радіаційної безпеки в радіологічному відділенні здійснює 2 рази на рік радіологічний відділ Житомирської обласної СЕС та один раз на рік — радіологічний відділ Житомирської міської СЕС.

На цей час не менше 70 % онкологічних хворих області потребують променевого лікування. Завдяки творчому співробітництву з Інститутом онкології в радіологічному відділенні ЖООД протягом останнього десятиріччя було впроваджено: лікування злоякісних пухлин за розщепленою програмою, поєднану променеву терапію при лікуванні раку прямої кишки, комплексне лікування пухлин різної локалізації. В хірургічну практику впроваджені сфінктерозберігальні операції, розширені черевно-анальні операції на тонкому та товстому кишечнику.

Питома вага радикальних оперативних втручань становить 42 %.

Упродовж останнього року в радіологічному відділенні проліковано із застосуванням дистанційної гамма-терапії 692 хворих, що складає 49305 сеансів опромінювання, з використанням контактної гамма-терапії 304 пацієнтам, що склало 1848 укладень, короткофо-

кусної терапії 130 хворим, а це становить 2150 процедур.

Серед ускладнень відзначені післяпроменеві епітеліти, особливо при лікуванні раку носоглотки, гортаноглотки, гортані — післяпроменевий стоматит, риніт, ларингіт, дисфагія, відзначалися променеві цистити, ректити, коліти, пульмоніти; в 0,5—1,5 % випадків — опіки шкіри, пізні фібрози шкіри та підшкірної клітковини, дисциркуляторна енцефалопатія.

Найбільш поширені нозології в Житомирському ООД — рак грудної залози, рак шийки і тіла матки, рак шкіри, рак прямої кишки, рак легень, рак стравоходу, рак сечового міхура, рак головного мозку.

Понад 20 років очолює Житомирський онкодиспансер головний лікар, хірург за фахом Б.М. Гуля. Завідувач радіологічного відділення — лікар-радіолог вищої категорії К.І. Крічфалушій.

Співробітники диспансеру систематично проводять роботу щодо раннього виявлення онкологічних та передракових хвороб, прагнуть впроваджувати в практику нові методи діагностики та лікування злоякісних пухлин.

Вінницька область

Радіологічна служба області представлена двома відділеннями Вінницького обласного клінічного онкологічного диспансеру (ВОКОД) — радіологічним та радіонуклідної діагностики.

Радіологічне відділення має підрозділи: променевої терапії — для лікування онкологічних хворих методом дистанційної гамма-терапії;

внутріпорожнинної гамма-терапії; близькофокусної та глибокої рентгенотерапії.

Радіологічне відділення розташоване в двох корпусах № 1 та 2. На площах радіологічного відділення № 1 розгорнуто 20 ліжок для контактної гамма-терапії закритими джерелами; в корпусі № 2 розгорнуто 60 ліжок радіологічного відділення.

Оснащення радіологічної мережі представлено апаратом для дистанційної гамма-терапії — АГАТ-С, 1987 р. введення в експлуатацію. В робочому стані апарат для внутріпорож-

нинної гамма-терапії АГАТ-ВУ, 1992 р., 6 апаратів РУМ-17 (вводились в експлуатацію у 1967–1989 рр.) для довгофокусної терапії та 3 апарати РУМ-7 для короткофокусної ікс-терапії, один апарат «Рентген-ТА-02», 1990 року на ремонті. В 2005 році радіологічне відділення отримало за програмою «Онкологія» гамма-терапевтичний апарат «Со-60F» з системою для планування «PLAN W200», монтаж якого ще не завершено.

Атестацію апаратів променевої терапії відділення здійснюють співробітники повірково-дозиметричної лабораторії ДУ «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМН України» (Харків) 1 раз на 2 роки чи після перезарядки.

В 2005 році в радіологічному відділенні почав працювати комп'ютерний томограф КТ Hi Speed CT/eDual NE7CS04029 2004 року випуску (США).

Кабінети рентгенотерапії, крім ВОКОД розташовані також у Вінницькій обласній клінічній лікарні ім. Пирогова, Жмеринській, Могилів-Подільській та Гайсинській районних лікарнях.

Відділення радіонуклідної діагностики функціонує тільки у Вінницькому ОКОД. Тут використовуються: сцинтиляційний томограф ГКС-301Т, сцинтиляційна гамма-камера МВ-9200, сканер МВ 8200, ренограф КПРДИ-3. Апарати експлуатуються понад 15 років і потребують оновлення.

Для проведення клінічної дозиметрії в ікс-та гамма-терапевтичних кабінетах застосовують прилади ВАІ-27 (1982 р. вип.), дозиметр ВАІ-18 (1977 р. вип.) не працює; для поточного дозиметричного контролю — ДРГЗ-02 (3 дозиметри), СРП-68, ДРГЗ-03, ДРГ-01Т1.

Наявні радіометричну апаратуру та прилади радіаційного контролю щорічно перевіряють.

Медичний персонал (категорія А), що працює із джерелами іонізуючого випромінювання, охоплено індивідуальним дозиметричним контролем. Методом термолюмінесцентної дозиметрії його здійснює Центральна лабораторія радіаційної гігієни медичного персо-

налу та пацієнтів на базі ДУ «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМН України». Результати контролю надходять у вигляді протоколів ІДК за квартал та звітів про річні накопичені індивідуальні дози кожного співробітника, а також колективні та середньорічні дози опромінювання медичного персоналу відділень.

Для дотримання вимог радіаційної безпеки при роботі з ДІВ у відділенні здійснюється дозиметричний контроль, який вимагає перевірки якості стаціонарного захисту (один раз на півроку), а також потужності дози гамма-випромінювання на робочих місцях персоналу відділення (2 рази на рік), взяття «вологих мазків» у відділенні радіонуклідної діагностики (раз на рік) представниками радіологічного відділу обласної СЕС. Санітарно-епідеміологічна служба Вінницької області надає медичному закладу дозвіл на право проведення робіт з ДІВ.

Лікарі радіологічного відділення ВОКОД працюють за системою єдиного радіолога. Їх штат налічує 24 співробітники, з них 9 лікарів-радіологів, 7 лікарів-радіологів променевої терапії, 4 лікарі-радіологи радіонуклідної діагностики, 4 лікарі-рентгенотерапевти та 2 інженери-радіологи. Переважна більшість — лікарі вищої кваліфікаційної категорії. Привертає увагу наявність багатьох молодих спеціалістів зі стажем роботи від 1 до 6 років.

Штат вищого та середнього медичного персоналу вкомплектовано повністю. Усі своєчасно проходять диспансерний огляд як працюючі у сфері ДІВ, регулярно підвищують професійну кваліфікацію.

Обсяг радіологічної допомоги склав у звітному році для дистанційної гамма-терапії 2041 хворих, що відповідало 51899 процедурам. Найбільш поширені такі нозологічні форми: рак грудної залози — 422 хворих, рак прямої кишки — 305, пухлини голови та шиї — 469, з них хворих на рак гортані — 205, на рак шийки матки — 176, рак тіла матки — 138, рак легені — 164 хворих, рак сечостатевої системи — 124, лімфоми — 90, на рак стравоходу — 72 та інші. З використанням контактної гамма-терапії проліковано 330 хворих (1348 процедур). Основні захворю-

вання — рак тіла і шийки матки. Серед ускладнень променевої терапії спостерігалися епідерміти, епітеліти, лейкопенія, пульмоніти, езофагіти, цистити, ректити, ентероколіти.

Лікарями з променевої терапії ведеться вся необхідна медична документація, в якій вказано дози опромінення, отримані хворими за весь час лікування.

Починаючи з 2006 року всі хворі перед початком променевої терапії проходять топометричну підготовку з використанням комп'ютерного томографа.

У Вінницькій області активно використовують ікс-терапію, особливо при непухлинній патології. Так, за звітний період проліковано 2183 хворих, що становить 24841 процедуру, з них онкохворі склали тільки 13-ту частину — 71 онкохворий та 2112 із запальними та дегенеративними процесами відповідно.

У відділенні радіонуклідної діагностики пропонується повний комплекс обстежень: сцинтиграфія нирок, печінки, щитоподібної залози, кісток, лімфосцинтиграфія, динамічна ренографія. Загалом обстежений 12121 хворий, переважно методами ренографії (9019 пацієнтів), сцинтиграфії печінки (2029 пацієнтів), остеосцинтиграфії (1361 пацієнт).

Керівник радіологічного відділення (в одній особі є також позаштатним обласним радіологом) — лікар-радіолог вищої кваліфікаційної категорії зі стажем роботи понад 30 років В.О. Щурський. Головний лікар ВОКОД — П.Я. Одарченко.

За результатами огляду та поглибленого обстеження осіб, які працюють у сфері дії іонізуючого випромінювання, протягом останнього півріччя відсторонених від роботи із джерелами радіації не було.

Можна також із задоволенням відзначити відповідальне ставлення колег з Житомирської та Вінницької областей до своєї роботи, прагнення отримати не лише сучасну апаратуру, але й нові знання, ознайомитися з останніми досягненнями в нашій галузі.

Користуючись нагодою, запрошуюю всіх бажаних на постійнодіючі курси інформації та стажування, що проводить ДУ «Інститут ме-

дичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМН України». Про те, як заплановане їх проведення у 2008 році, ви знайдете інформацію в 4-му випуску «УРЖ» за 2007 рік.

Підготувала Г.В. Кулініч